

POSTANOWIENIE

Dnia 13 października 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dawid Miąsik (przewodniczący)

SSN Krzysztof Rączka (sprawozdawca)

SSN Romualda Spyt

w sprawie z odwołania M. R.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.
o ubezpieczenia społeczne,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 13 października 2021 r.,
zażalenia organu rentowego na postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 11 stycznia 2021 r., sygn. akt III AUa (...) III WSC U (...),

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) postanowieniem z 11 stycznia 2021 r., sygn. akt III AUa (...), III WSC U (...) ustalił wartość przedmiotu zaskarżenia w skardze kasacyjnej M. R. na kwotę 35 849 zł; ustalił wartość przedmiotu zaskarżenia w skardze kasacyjnej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. na kwotę 85 408 zł oraz odrzucił obie skargi kasacyjne w części w jakiej obejmują one zakresem oddalenie apelacji w stosunku do strony przeciwnej poprzez zaskarżenie w całości wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z 14 maja 2020 r., sygn. akt III AUa (...).

M. R. odwołała się od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. z 26 kwietnia 2019 r. stwierdzającej, że jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą nie mająca ustalonego prawa do renty z tytułu

niezdolności do pracy, dla której podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne stanowi zadeklarowana kwota nie niższa niż 60% kwoty przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia nie podlega ona obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu w okresach od 1 kwietnia 2014 r. do 22 sierpnia 2014 r., od 22 sierpnia 2015 r. do 21 sierpnia 2016 r. oraz od 17 października 2016 r. do 12 marca 2019 r. i dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu w okresach od 1 kwietnia 2014 r. do 22 sierpnia 2014 r., od 22 sierpnia 2015 r. do 21 sierpnia 2016 r. oraz od 17 października 2016 r. do 12 marca 2019 r.

Wyrokiem z 10 lutego 2020 r., sygn. akt V U (...) Sąd Okręgowy w L. zmienił tę decyzję i ustalił, iż M. R. w okresie wyżej wskazanym podlega obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu oraz dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu ale że podstawę wymiaru składek w tych okresach stanowi minimalna podstawa wymiaru składek dla osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą. W pozostałym zakresie oddalił odwołanie.

Obie strony wywiodły apelacje, które wyrokiem z 14 maja 2020 r., sygn. akt III AUa (...) Sąd Apelacyjny w (...) oddalił.

Od tego wyroku z kolei jedna i druga strona wniosły skargi kasacyjne, w których zaskarżyły tenże wyrok w całości.

W ocenie Sądu Apelacyjnego obie skargi podlegają częściowemu odrzuceniu w zakresie, w jakim obejmują one zaskarżeniem oddalenie apelacji w stosunku do strony przeciwnej.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, prawidłowo skargi kasacyjne powinny zaskarżać jedynie oddalenie apelacji wniesionej przez poszczególną stronę. Przykładowo skarga kasacyjna organu rentowego powinna obejmować zaskarżeniem oddalenie apelacji tylko co do organu, a nie w całości czyli także co do strony przeciwnej. Zaskarżenie skargi także w zakresie oddalonej apelacji drugiej strony przez określenie zaskarżenia jako całości wyroku i żądanie jego uchylecia także w całości wykracza poza oddalenie apelacji organu rentowego. Oddalenie apelacji przeciwnika procesowego - odwołującej się M.R. jest rozstrzygnięciem korzystnym dla organu rentowego, bowiem w tym przedmiocie

wygrał on postępowanie apelacyjne, co powoduje brak *gravamen*, czyli brak przedmiotu zaskarżenia.

Wskazane zaś w obu skargach kasacyjnych szerszego zakresu zaskarżenia, w ocenie Sądu Apelacyjnego, czyni oba te nadzwyczajne środki zaskarżenia częściowo niedopuszczalnymi, co skutkować musiało dla porządku orzeczniczego częściowym ich odrzuceniem na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c.

Zażalenie na powyższe postanowienie wniósł organ rentowy, zaskarżając je w całości i zarzucając mu naruszenie przepisów postępowania w postaci art. 398⁶ § 2 k.p.c., które miało wpływ na treść postanowienia, przez częściowe odrzucenie skargi kasacyjnej organu rentowego i uznanie, że skarga kasacyjna organu rentowego winna zaskarżać jedynie wyrok Sądu Apelacyjnego w (...) z 14 maja 2020 r. w części dotyczącej oddalenia apelacji wniesionej przez organ rentowy, a nie w całości, czyli także do strony przeciwnej, przez co skarga ta wykracza poza oddalenie apelacji organu.

Wobec powyższego skarżący wniósł o uchylenie postanowienia w zaskarżonej części i zasądzenie od wnioskodawczyni na rzecz organu rentowego zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie organu rentowego nie zasługuje na uwzględnienie.

Zarzut naruszenia art. 398⁶ § 2 k.p.c. jest nieuzasadniony, zaś obawy organu rentowego, że ograniczenie zakresu zaskarżenia jedynie do oddalenia apelacji tego organu doprowadzi do sytuacji, w której możliwe będzie orzeczenie, że odwołująca się nie podlega ubezpieczeniom społecznym z jednoczesnym pozostawieniem prawomocnego rozstrzygnięcia w przedmiocie wysokości składek są pozbawione podstaw.

Pamiętać należy, że Sąd drugiej instancji badał zasadność apelacji wniesionych przez obie strony niniejszego postępowania, zatem zaskarżenie skargą kasacyjną wyroku wydanego przez Sąd Apelacyjny w zakresie oddalenia apelacji organu rentowego spowoduje konieczność zbadania, w pierwszej kolejności, czy zachodzą podstawy do przyjęcia takiej skargi do rozpoznania, na

dalszym zaś etapie, czy oddalenie tej apelacji nie było obarczone naruszeniem przez Sąd drugiej instancji przepisów prawa procesowego lub materialnego. Godzi się zauważyć, że apelacja organu rentowego dotyczyła całości wyroku Sądu pierwszej instancji, a zatem zarówno rozstrzygnięcia w przedmiocie podlegania ubezpieczeniom, jak i wysokości podstawy wymiaru składek.

W tej sytuacji, w przypadku stwierdzenia, że skarga kasacyjna jest zasadna, Sąd Najwyższy będzie mógł, bądź to uchylić wyrok Sądu Apelacyjnego w zaskarżonej części (czyli oddalenia apelacji organu rentowego, która dotyczyła całości wyroku Sądu pierwszej instancji) i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu, bądź też uchylić zaskarżony wyrok i rozstrzygnąć sprawę co do *meritum*. W pierwszym przypadku, Sąd Apelacyjny będzie ponownie badał sprawę w zakresie apelacji organu rentowego, który obejmował cały wyrok Sądu Okręgowego, zarówno część odnoszącą się do podlegania ubezpieczeniom, jak i do wysokości podstawy wymiaru składek. Podobnie, w drugim przypadku, Sąd Najwyższy rozstrzygnie sprawę merytorycznie w zakresie apelacji organu rentowego. Zatem ograniczenie zakresu zaskarżenia skargą kasacyjną jedynie do oddalenia apelacji organu rentowego, z uwagi na treść tej apelacji, nie może doprowadzić do sytuacji, w której ostatecznie się jedynie rozstrzygnięcie o wysokości wymiaru podstawy składek odwołującej się.

Warto przy tym zwrócić uwagę, że Sąd Okręgowy wydając wyrok w pierwszej instancji zawarł rozstrzygnięcie w przedmiocie podlegania ubezpieczeniom i wysokości podstawy wymiaru składek w jednym punkcie sentencji, co wskazuje na powiązanie obu tych rozstrzygnięć. Oczywistym jest bowiem, że jeżeli skarga kasacyjna organu rentowego, a w dalszej kolejności jego apelacja, okażą się uzasadnione i zmienione zostanie rozstrzygnięcie w przedmiocie podlegania ubezpieczeniom przez odwołującą się, to rozstrzygnięcie odnośnie podstawy wymiaru składek stanie całkowicie bezprzedmiotowe, zmianie ulegnie zatem cały punkt I wyroku Sądu Okręgowego, a nie jedynie jego pierwsza połowa, co jest zresztą zgodne z zakresem apelacji.

W związku z powyższym, opierając się na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. w związku art. 394¹ § 3 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji niniejszego postanowienia.

